

Innspill til scenekunststrategi

Stjørdal 15.04.21

OPERA TRØNDELAG SA er et distriktsoperaselskap med formål å drive virksomhet innen opera og musikkteater, lokalt og regionalt, der samspill mellom profesjonelle og amatører er sentralt. Selskapet skal fremme aktivitet der barn og unge kan utvikle seg innen scenekunst. Opera Trøndelag har spesielt utmerket seg med utvikling av unge talenter. Vi er opptatt av å forvalte distriktsopera-modellen på best måte, hvor samspillet mellom profesjonelle og amatører er sentralt. Frivillighet og dugnad er viktige elementer i gjennomføring av aktiviteter. Opera Trøndelag drifter også en operaskole for barn.

- **Hvilke utfordringer for utvikling, produksjon og formidling av opera står operafeltet/scenekunstmrådet overfor, og hvordan kan utfordringene løses? Gi eksempler.**

Om man ser bort ifra den pågående pandemien, er den største utfordringen innenfor utvikling og formidling i all hovedsak økonomi. Opera Trøndelag har alltid jobbet for høy aktivitet. Med ressursene tilgjengelig i administrasjon og blant våre samarbeidspartnere ligger det et stort ubenyttet potensiale for økt aktivitet. Spesielt ville muligheten for to større produksjoner i året gitt vesentlig utslag for drift og formidlingskapasitet samt utnyttelse av ressurser. Dette vil kun være realistisk ved økt økonomisk støtte.

Opera Trøndelag har siden 2015 produsert operaproduksjoner i Kimen kulturhus (tidligere midnattsoperaen «Olav Engelbrektsson» utendørs). Dette har medført et behov for økt profesjonalisering i de fleste ledd grunnet arbeidsoppgaver som stiller større krav til organisasjonen og profesjonalitet. Dett gir økte kostnader, men er nødvendig i dagens drift. Vi ser dette gjelder flere distriktsoperaer, som i stor grad virker underfinansiert målt opp mot potensiell drift og kravene om produktivitet og proffesjonalitet. Økt støtte vil gi bedre ressursutnytting og bruk av den kompetanse som finnes i distriktsmodellen. Med større vekt på profesjonalisering skal det fortsatt være fokus på amatører og frivillige, og ikke gå på bekostning av disse. Det vil heller gi amatørerne et større løft. Eksempelvis i operakoret, hvor man vil kunne benytte seg av profesjonelle utøvere sammen med amatørerne og gi større sikkerhet og kompetanse.

Rekruttering og publikumsutvikling er også sentralt i utvikling, produksjon og formidling av opera. For å involvere den yngste publikumsgruppen må vi jobbe målrettet med for å gjøre opera tilgjengelig. Vi mener distriktsoperaene i Norge er i særstilling for å kunne nå ut til et bredere og yngre publikum grunnet sine ulike uttrykk med særlig fokus på rekruttering. Det er så vidt satt i gang en prosess med å diskutere en felles strategi for «Operaskole for barn og unge» under Opera Norge-paraplyen. Et slik samarbeid mener vi kunne synliggjøre den jobben som gjøres for barn og unge både i distriktene og nasjonalt. Men et nasjonalt «løft» vil bety et behov for en jevnere balanse mellom de ulike institusjonene også økonomisk.

- **Hvordan kan situasjonen koronapandemien har skapt, benyttes som et utgangspunkt for mer omstilling og innovasjon innenfor operaproduksjon og - formidling? Gi eksempler.**

Koronaepidemien er en enestående krisesituasjon. Det at man klarer å produsere og gjennomføre forestillinger på tross av usikre utsikter, er fantastisk. Det sier noe om gjennomføringskraft og tilpasningsdyktighet hos de ulike kulturformidlere. Vi har utvidet vår kunnskap om teknologiske hjelpemidler og «strømming» er en ny formidlingsarena hvor vi når nye publikummere. Situasjonene har vist at mye er mulig, men bør på ingen måte være en målestokk. Digitale hjelpemidler bør ikke bli en ny normal for hvordan opera presenteres. De ulike fagområdene har gått en heller usikker fremtid i møte. Vi er avhengig av freelancere og pandemien har vist hvor sårbar bransjen er. Digital omstilling er gjort av ren nødvendighet, men vil ikke kunne erstatte behovet for et fysisk publikum eller sentrale yrkesgrupper som ikke har fått utført sitt virke. Situasjonen koronapandemien har skapt må ikke benyttes som et utgangspunkt, men heller være et eksempel på bransjens kreativitet og utholdenhet i krevende tider.

- **Hvordan sikrer vi operainstitusjonene mot fremtidige krisesituasjoner?**

Ved å ha gode ordninger som hjelper og støtter institusjonene til å skape kultur isteden for å tvinge de til å utsette eller kansellere produksjoner. De ulike selskapene på statsbudsjettet har til tider fungert som en stimuleringsordning for et freelance-marked i krise. Å opprettholde kunstnerisk aktivitet og kreativitet bør være prioritert. Dette må støttes og opprettholdes politisk. Smittereglement og begrensinger har i enkelte tilfeller vært direkte urettferdig og lite forståelig sammenlignet med andre næringer. Dette på tross av kulturaktørens ansvarsbevissthet. Kultur har ikke blitt prioritert. Kreative utøvere og aktører med stort tilpasningsdyktighet har skapt arenaer for kunst og dermed sikret sin overlevelse på egen hånd. Kulturen må settes på link linje med andre yrkesgrupper.

- **Hvordan ønsker du at operafeltet skal se ut om 5-10 år? Kort beskrivelse.**

La dette bli operaens 10år. Med stillstand i tildelinger fra Staten, som har pågått over flere år, hemmer dette i oss i å nå vårt fulle potensial. Teaterfeltet har et årlig tildelingsnivå på kr 20 mill. og oppover, mens det tilsvarende for operafeltet er kr 5 mill. og oppover. Noen også lavere enn dette. Vi mener operaen fortjener å komme nærmere teaterfeltet. Opera stimulerer og forvalter en rekke spesialyrker og har en kompleksitet som i stor grad dekker de fleste kunstuttrykk. Opera har også en unik egenskap til å involvere amatører uten at det går på bekostning av kunstuttrykk eller kvaliteten, i samspill med de profesjonelle.

Tilgjengelighet og tilstedeværelse over hele Norge gjennom eksempelvis «Riksopera» på samme linje som Riksteateret kunne bli en realitet. Det er allerede en rekke samarbeid innad i Opera Norge. Et tettere samarbeid stimulert politisk og økonomisk kunne realisert en «Riksopera». Dette ville gitt større nærhet til sjangeren, et bredere publikumssegment og være viktig for rekruttering og utvikling av sjangeren. Det ville også være en sentral arbeidsgiver.

Som tidligere nevnt er «Operaskolen Nasjonal» i en prosess i Opera Norge. Operaskole for barn er allerede en bærebjelke i flere distriktsopera-selskap. Ved økt samarbeid om produksjoner med f.eks. DNO&B ville det gitt flere muligheter for barn og unge å delta i større prosjekt utviklet for denne aldersgruppen (under 20 år). Følgelig er det enkelte operaselskaps ansvar å formidle sin eksistens i sitt lokalmiljø, men ved et tettere samarbeid kan ressursene utnyttes i større grad. Dette må stimuleres og belønnes økonomisk om det skal kunne bli en realitet.

Med vennlig hilsen

Lars Eggen
Daglig leder i Opera Trøndelag